

**Referat af møde i Styregruppen (SG11)
for
Biodiversitet og Terrestriske Naturdata**

Onsdag den 27. august 2003, kl. 10-15 hos Aarhus Amt

Deltagere:

Hans Løkke (HL), DMU,TERI (formand)
Lisbeth B. Andersen (LBA), SNS
Iben Margrethe Thomsen (IMT), FSL
Jonna Moesgaard (JM), Aarhus Amt
Christian Tønnesen (CT), Fyns Amt
Torben Ebbensgård (TE), Nordjyllands Amt (stedfor-
træder for Nils Schou)

Afbud fra:

Nils Schou (NS), Nordjyllands Amt
Richard Bradshaw (RB), GEUS
Kim Larsen (KL), Kbh. Kommune
Lilian van der Bijl (Lbi) DMU, OVS

Jesper Fredshavn (JF), DMU, VIBI
Rasmus Ejrnæs (REJ) , DMU, VIBI
Bjarne Sjøgaard (BS), DMU, VIBI
Knud Erik Nielsen (KEN), DMU,TERI (referent)

Dagsorden:

1. Godkendelse af dagsorden
2. Meddelelser
3. Tekniske anvisninger, herunder udkast til TA for småbiotoperne
4. Status for pilotprojekter
5. Stationsudpegningen
6. Dataprocedure
7. Kvalitetssikring
8. Eventuelt
9. Næste møde

Ad. 1

Dagsorden blev godkendt.

Ad.2

LBI udtræder af styregruppen. Afbud fra RB, NS og KL. TE deltager i stedet for NS.

Ad. 3 og 4.

BS gav en status for de tekniske anvisninger (TA) i artsprogrammet. Tidsplanen holder, bortset fra flagermus hvor overvågning dog tidligst forventes iværksat fra 2006. Ved artsovervågningen skelnes mellem intensiv (årligt) og ekstensiv (hvert 6. år), og der er fastlagt en foreløbig tidsplan for hvordan den ekstensive overvågning vil blive fordelt over perioden 2004-2009. DMU vil indkalde amterne til en drøftelse af TA'erne forud for iværksættelse af overvågningen. Dette gælder også fugleovervågningen hvor TA'er også er under udarbejdelse.

For pilotprojekter for overvågning af markfirben og karplanter (ansvarsarter), som skal afrapporteres senest den 15/9, vil de involverede amter blive inddraget i en evaluering af resultaterne m.h.p. en optimering af de TA'ere, som har været anvendt i projekterne.

For flere artsgrupper som fx flagermus, vertigosnegle og mosser kunne overvågningen med fordel "udliciteres" samlet for de involverede amter til de eksterne eksperter, som alligevel forventes at skulle udføre overvågningen for de enkelte amter.

Det blev besluttet at indkalde "licitationsgruppen" bestående af CT, NS og HN for at klarlægge mulighederne og fremgangsmåden for for fælles inddragelse af eksterne eksperter på tværs af amterne. For overvågningen af en række arter er

der typisk kun er nogle ganske få eksperter – ofte kun én – der vil kunne varetage en specifik art. Det foreslås derfor at eksperterne opfordres til at iværksættes en ”følordnung”.

Status for pilotprojekterne i naturovervågningen blev gennemgået af JFR og KEN. I forbindelse med projekterne er der indkommet forskellige spørgsmål fra amterne. Disse spørgsmål samt de tidligere indvendinger fra styregruppen har medført præciseringer af udkastet til den tekniske anvisning for naturtyper. FDC har imidlertid besluttet ikke at udsende de opdaterede versioner løbende, men afvente pilotprojekternes resultater. Forslaget til den videre proces med revision af TA’erne fra FDC som omtalt i indkaldelsen blev taget til efterretning. FDC udsender snarest et brev til amterne som omhandler revisionen af TA for naturtyper og arter. Det foreslås, at der nedsættes en lille gruppe af amtsrepræsentanter og FDC som udarbejder et forslag til denne TA. FDC vil stille forslag om gruppens sammensætning for at sikre at den nedsatte gruppe vil rumme erfaringer fra de forskellige naturtyper der har været behandlet i pilotprojekterne. I stedet for et faggruppemøde i starten af november som tidligere foreslået vil der derefter blive en kort høringsfrist inden TA’erne afsendes til godkendelse i Aftaleudvalget.

Pilotprojektet om kortlægning vil forsøgt blive udskudt til starten af 2004 på grund af tidspres.

JRF gennemgik forslaget om TA for overvågning af ”småbiotoper”. Overvågningen vil primært bestå i en strukturel analyse af småbiotopændringerne i 32 tidligere udvalgte 2x2 km felter. Med den nuværende økonomi (100 kkr/år) vil der kunne anvendes ca. 8 til 9 dage for hvert af de 32 felter i hele programperioden. Det omfatter digitalisering, GIS-analyse, stikprøvevis feltverifikation samt rapportering. Der udspandt sig en diskussion om hvorvidt småbiotopprogrammet kunne udvides til også at omfatte botaniske registreringer. Styregruppen vil se positivt på muligheden for at øge ressourcerne til dette program afhængigt af den samlede økonomi. Repræsentativiteten af de 32 felter vil blive undersøgt af B-FDC, men der vil ikke blive tale om at inddrage yderligere stationer på nuværende tidspunkt.

De nye beregningsprincipper for naturovervågningen blev gennemgået af JRF. På baggrund af Amternes tilbagemeldinger besluttede styregruppen de nedenstående totale antal mandeminutter pr. prøvefelt for den videre ressourcesætning. Erfaringer fra pilotprojekterne og de første overvågningsår kan medføre at åbenlyse urimeligheder vil skulle rettes. Det blev bemærket at jord-, plante- og vandprøvetagningen samt vegetationsanalyserne i mange tilfælde er for højt sat, hvorimod køretiden i andre tilfælde vil være for lavt sat. Tiderne er dog gennemsnitsbetragtninger. I nogle tilfælde skal tiderne ikke ganges med 2 da to personer her vil kunne varetage forskellige opgaver. Ressourcesætningen for dataanalyse, rapportering og kortlægning blev accepteret, dog med bemærkning om at der endnu ikke foreligger praktiske erfaringer med opgaverne. Ud over disse poster skal der afsættes 480.000 kr. til depositionsmålinger.

Oversigt over ressourcesætningen pr. prøvefelt. Den samlede køretid for 2 medarbejdere pr. station er sat til 12 timer.

Gåtid	Vegetationsanalyse	Cirkelanalyse	Jordprøver*	Planteprøver*	Vandprøver
10	30-60	15	5-10	10-15	15

* inkluderer **ikke** pH-analyser

Ad 5. Stationsudpegningen

B-FDC har modtaget materiale vedr. stationsudpegningen fra alle amter og har overvejet det videre forløb. REJ gennemgik nogle eksempler på stationsudvælgelse og gennemgik dernæst et sæt principper der kan ligge grund for udpegningen. Styregruppen var enig i at lægge vægt på disse principper.

B-FDC har foreslået, at der indkaldes en lille arbejdsgruppe (jævnfør den kommenterede dagsorden fra indkaldelsen) fra amterne og B-FDC for hurtigst muligt at få samlet op på de allerede opnåede erfaringer som amterne har gjort sig under pilotprojekterne og få udarbejdet en række ens principper for den endelige stationsudpegning. Det foreslås at man i første omgang fastlægger det intensive stationsnet. Den foreslåede procedure for stationsudpegningen blev vedtaget. Der er efterfølgende foretaget en opringning til alle amter og udsendt et brev den 29. august til alle aktører samt udarbejdet en mødeplan for de enkelte amter.

I forbindelse med en diskussion om hvorvidt NOVANA vil kunne anvendes til at fastsætte bevaringsstatus på den enkelte station præciserede LBA at NOVANA er et nationalt overvågningsprogram som vil give en status for naturens tilstand på landsplan. NOVANA-programmet vil være grundlaget for at Danmark kan opfylde overvågningsforpligtelsen iht. Habitatdirektivet. Der skal hvert 6. år rapporteres om bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som er på direktivets bilag, med henblik på at EU-Kommissionen kan udarbejde en samlet status for hele fællesskabets område. Metoderne i de tekniske anvisninger er baseret på statistisk sampling således at resultaterne er repræsentative på landsplan..

Styregruppen drøftede de temporært tørre søtyper som er omfattet af ferskvandsprogrammet. Styregruppen indstiller til Aftaleudvalget at disse typer ikke medtages i det terrestriske program idet de ikke indgår blandt de naturtyper som er udvalgt til overvågning.

Ad 6. Dataprocedure

Arbejdet med den fælles datamodel og databasestruktur for staten og amterne bliver ikke gennemført som først antaget. Det har efterladt det terrestriske delprogram i en situation hvor der skal træffes valg om datamodel og databasestruktur i modsætning til de øvrige delprogrammer som har velfungerende værktøjer. HL anbefalede at vælge Xml-formatet som udgangspunkt for at fremtidssikre den kommende indsats, hvilket styregruppen tilsluttede sig.

Ad 6. Kvalitetssikring

Kvalitetssikring vil blive et fast punkt på kommende dagsordener. I første omgang skal de indkomne erfaringer fra pilotprojekterne anvendes til at de tekniske anvisninger får en sådan kvalitet og detaljeringsgrad at de senere vil kunne danne baggrund for en GLP-ordning for overvågningen.

Ad 7. Eventuelt

Ifølge CT skal nogle delprogrammer i NOVANA evalueres i programperioden. Det terrestriske delprogram vil blive evalueret sidst.

Ad 8.

Næste møde vil blive afholdt den 13. november hos DMU i Silkeborg.